

Hejdánka je nám zapotřebí [ad: Co je dnes zapotřebí?]

Josef Chuchma

in: Mladá fronta Dnes, 2013, p. 36

in: Mladá fronta Dnes, 2013, str. 36 (Magazín Víkend DNES, 11. 5.)

◆ recenze, česky, vznik neuveden,

◆ review, Czech, origin n.a.,

HEJDÁNKA JE NÁM ZAPOTŘEBÍ

JOSEF CHUCHMA, 11.5.2013 *Magazín Víkend DNES str. 36 Kavárna*

Výbor z Myšlenkových deníků filozofa LADISLAVA HEJDÁNKA je nahlédnutím do dobových úvah, které zhusta zůstávají živé.

Od sedmdesátých let dodržoval filozof Ladislav Hejdánek (1927) zásadu „ani den bez řádky“ a vedl si pravidelné záznamy – s menší intenzitou s nimi ostatně začal již v padesátých letech. Nejde v jeho případě o deníky v běžném slova smyslu, kdy si člověk zapisuje prožité, nýbrž jedná se o záznamy, v nichž Hejdánek uchovává promyšlené, přesněji průběžně promyšlené. O sobě samém, o svých zážitcích, radostech či strážnících se zmiňuje střídavě, když už vůbec. Část těchto záznamů je díky občanskému sdružení Archiv Ladislava Hejdánka digitálně reprodukována a zavěšena na stránkách www.hejdanek.eu. Ale není tam zatím dostupný konec osmdesátých let. Do toho dává nahlédnout svazek *Co je dnes zapotřebí*, který vydala Knihovna Václava Havla.

Nejsme připraveni

„Požadavek, že kritika má být ‚konstruktivní‘, je třeba a limine (ze zásady – pozn. red.) odmítnout, neboť představuje vlastně požadavek naprosto nepřipustný, aby byly kritice vytyčeny meze, za něž nesmí. Konec konců každá kritika je či má být založena na tom, že všechno skutečné je neustále stavěno do světla pravdy, resp. do napětí vůči tomu, co ‚být má‘ jako ‚to pravé‘. (...) Kritika se musí řídit pravdou; a pravda není a nemusí být pouze ‚konstruktivní‘, ale může být a velmi často je dokonce přímo destruktivní,“ poznamenal Hejdánek 30. července 1989 v reakci na tehdy státním vedením šířený požadavek konstruktivní kritiky.

Citovaná Hejdánkova slova není od věci připomenout ani v dnešních souvislostech, byť naštěstí požadavek na konstruktivní kritiku již nezaznívá coby mocenská direktiva, nýbrž například jako pouhá stížnost ze strany umělců či producentů na uměleckou kritiku, když jim daný názor nevoní. Takových citací použitelných i na nynější českou realitu obsahuje svazek *Co je dnes zapotřebí* plejádu. A to – možná kupodivu – nikoliv tam, kde Hejdánek primárně filozofuje, kde črtá filozofické teze, nýbrž tam, kde jako filozofující komentátor nahlíží aktuální společenskou a politickou realitu.

Díky čemu Hejdánkovy záznamy hovoří k dnešku? Díky schopnosti odhrnovat pěnu dní a nahlížet, co se nacházelo pod ní. A tam autor spatřoval naprostou politickou nepřipravenost Čechů na reálnou demokratickou politiku. Tato tehdejší absence jako kdyby se nám teprve teď vracela a dává nám zabrat. Hejdánek, jako ostatně tenkrát téměř každý, neviděl šanci na rychlou politickou změnu a jistě jí byl na konci roku 1989 zaskočen (bohužel záznamy z ledna a ze září až z prosince 1989 se kdesi ztratily, snad se ještě najdou).

Avšak ten náhlý politický zvrat „sametu“ pouze zastřel neexistující politickou alternativu, kterou od počátku devadesátých let simulovala efektní ideová mělkost rychle spíchnutých partiček vržených dějinami do politiky; mělkost fakticky zredukovaná na

vulgární ideologičnost. A tento stav dosud trvá, jen se zdokonalila technologie moci v rámci relativně ustáleného demokratického rámce.

Editor Václav Tollar logicky roztřídil záznamy do tematických oddílů nazvaných Komunisté, Co je dnes zapotřebí, Evropa, Socialismus, Společnost a stát, Dramatik. Touto strukturou je na jednu stranu ulehčena orientace v Hejdánkových záznamech, na stranu druhou mizí půvab a hodnota čisté chronologie, která by obnažila autorovo tematické těkání, které není chybou, nýbrž přirozenou deníkovou vlastností. Brožurou procházejí Hejdánkovy fotografické portréty vybrané z různých období jeho života; snímky ještě posilují zajímavost této hutné „dílčí“ knihy.

O knize

Ladislav Hejdánek Co je dnes zapotřebí Výbor z Myšlenkových deníků z let 1988-1989
Edice a předmluva Václav Tollar, fotografie z rodinného archivu autora. Vydala
Knihovna Václava Havla, Praha 2012, 128 stran, doporučená cena 229 korun.